

NOSALTRES I ELS CONTES

L'AVENTURA D'ENDINSAR-SE EN LES REFLEXIONS
CRÍTQUES DELS INFANTS

Núria Piqué i Sala
Pedagogies Culturals
Treball de Final de Grau 2017

A la Mariona i a en Joan.

Demano perdó als adults d'haver dedicat aquest llibre a dos petits prínceps. Tinc una excusa seriosa: aquestes dos personetes són les que m'han escoltat més del món. Tinc una altra excusa: no ho comprenen tot però pregunten, escolten, fins i tot comparteixen les seves reflexions i sentiments al respecte. Tinc una tercera excusa: aquestes persones viuen en un món saturat d'informació certa i falsa i d'adults que a vegades no escolten. I són feliços, viuen be, els estimen i saben estimar... així que potser això no compta. Però si totes aquestes excuses no basten, vull dedicar aquest llibre a els adults que seran. Totes les persones grans han començat per ser infants. (però pocs se'n recorden).

Corregeixo, doncs, la dedicatoria:

A la Mariona i en Joan quan siguin grans,
perquè escoltin, perquè sàpiguen somiar.

Índex:

- **Pròleg: perquè faig aquest treball?**
- **Introducció**
- **Un punt de partida**
- **Una casa per a tots!**
- **Tot menys la llengua**
- **Un conte inventat**
- **Conclusions**
- **Annex**
- **Bibliografia**

Pròleg: perquè faig aquest treball?

El treball final de grau no és quelcom fàcil d'afrontar, en un primer moment milers d'idees i inquietuds es solapaven unes sobre les altres per seguidament deixar pas a un buit mental, desolat d'aquestes. Les onades d'inspiració momentànies em deixaven encara més perduda quan marxaven ja que només en quedaven petits sediments que si els intentava verbalitzar perdien tota la seva intencionalitat i sentit.

Vaig estar en aquest mar d'incertesa i nerviosisme unes quantes setmanes, com més m'obsessionava en avançar menys ho feia i la impotència d'estar en un punt de partida del qual no saps cap on has de dirigir-te, t'estressa i t'enfonsa. Per sort compartia tutories amb altres companyes que estaven igual de perdudes, i entre elles i el nostre tutor a poc a poc totes ens vam anar desencallant i cadascú va anar fent el seu camí.

Sempre he tingut un gran interès cap a els contes i narracions amb els infants com a públic.

Les narratives en la cultura visual com poden ser els dibuixos animats han sigut una peça clau en el desenvolupament d'aquesta inquietud. Concretament algunes obres de Studio Ghibli, un estudi d'animació nipó, han esdevingut quelcom indispensable amb el que basar i comparar altres relats i que m'ha ajudat a alimentar la curiositat sobre el com i el perquè del que s'explica i sobretot com els espectadors ho veuen i ho interpreten.

L'estudi en qüestió va reinventar la història de la Sirenita, van titular el llargmetratge amb el nom de Ponyo en el acantilado, allunyant-se tant de la història original com de la versió Disney, per proposar una narrativa amb la intenció de resultar més propera als infants que poguessin veure-la. La voluntat de els creadors d'aquesta ficció a acostar-se a els infants destacava al costat d'altres narratives que pretenien simplement "ensenyar" a partir de la perspectiva adulta i això era quelcom del meu interès.

Després d'haver reflexionat sobre el que m'interessava em vaig fer la pregunta, què volia saber? A partir de la reflexió esmentada finalment vaig formular la meva pregunta: Com dialoguen els infants amb narratives pròpies de la cultura visual?

Havia decidit prèviament el tema de treball, però no el mètode amb el qual agafaria tangibilitat. Fins que no t'endinses totalment en el projecte no te'n adones de lo difícil que pot ser, però també agafes consciència de tot allò que t'ha fet decidir-te a encarar aquest projecte i que t'ajudarà en el seu desenvolupament.

Aquí és on entra el treball per projectes, no exactament el que s'aplica a les escoles, sinó del que jo he viscut de primera ma com a escolta, i és que sense ser-ne totalment conscient del com aquesta decisió estava relacio-

nada amb el que m'ha ensenyat l'escoltisme vaig escollir treballar dins el marc de les pedagogies crítiques per tal de descobrir en petita mesura com dialoguen els infants, la seva capacitat reflexiva i crítica. La meva motivació com ja explicaré dins del còmic ve donada a la interacció constant amb infants i amb la intenció de treballar en la creació d'obres que els inclogui o siguin ells i elles el públic i/o els participants.

Degut a la meua forma de treballar i a les meves inquietuds vaig trobar que aquest projecte encaixava amb el mètode que ens proposava el nostre tutor; IBA.

La IBA és la investigació basada en les arts, Barone i Eisner ho defineixen com a l'esforç d'explorar les potencialitats que té el fet d'utilitzar la representació estètica com a via de treball, i que quan es fa be pot culminar en la creació de quelcom proper a una obra d'art. (arts based research P.1 1944).

Per abordar el tema escollit em vaig decidir per la creació d'un còmic en el que pogués narrar de manera dinàmica i distesa la meua recerca, no va ser quelcom arbitrari el fet d'escollir aquesta disciplina si no que és una de les meves vies usals de treball en la que em sento còmoda.

Barone i Eisner també asseguren que una de les moltes raons que fa interessant l'IBA és el fet de que l'espectador/lector/participant pugui empatitzar amb l'experiència dels altres; We believe that such empathy is a necessary condition for deep forms of meaning in human life. The arts make such emphatic participation possible because they create forms that are evocative and compelling. (Baron, Eisner, 1944, p.3).

És un projecte de recerca que no busca ser quelcom estadístic sinó estudiar dos casos concrets per tal de poder fer-nos a la idea del que ens podem trobar si escoltem, perquè ja us dic que si un escolta de veritat es trobarà amb grans sorpreses.

INTRODUCCIÓ

60

**Un dia, caminant per les afores de la meva ciutat,
vaig trobar-me davant d'una petita caseta
atrofinada de la que hi emergia un cactus
des de dins...**

**...tota ella era tant fràgil... que em
va sorprendre que l'enorme
cadenat que custodiava la porta
estigués intacte.**

Em van venir
tantes possibles
històries, tantes
raons sobre el
perquè hauria
servit aquella
construcció de
poc més de
metre i mig...

Espavila, que et deixem!

... però la
caseta...
l'heu vist?

Ei, ei...

... i totes tant
interessants com
poc realistes
(o això diuen).

Aquella construcció m'havia fascinat, i com de costum ho vaig anar comentant amb diverses persones, però està clar que no tothom ho veu igual:

Jo crec que hauria servit per quelcom útil com...

Si, i t'imagines que a sobre hagués passat...

Ai Núria, doncs no se què dir-te...

per cert, demà haurém d'amar a ...

I així com tothom hi pot veure diferent, també podem escoltar de manera diversa...

Bé... he dit que sempre m'han encantat els contes?
Tant escoltar-los com crear-los, m'era indiferent si escriure o dibuixar
mentre fos capaç d'explicar una història.

M'agradava escoltar i parlar, m'encantava preguntar.
I me'n adono mentre escric que havia oblidat
que sempre he estat així, que no és quelcom recent.

I és que vist des de la distància és fàcil analitzar-ho
tot... però a vegades podem caure en l'error de
realitzar un anàlisi precipitat, poc reflexiu.

A vegades suposem que els infants absorbeixen tot el que el que veuen i escolten...

...que són un full en blanc, com defensaven els empiristes. Els entenem com a esponges, éssers que no raonen, aprenen.

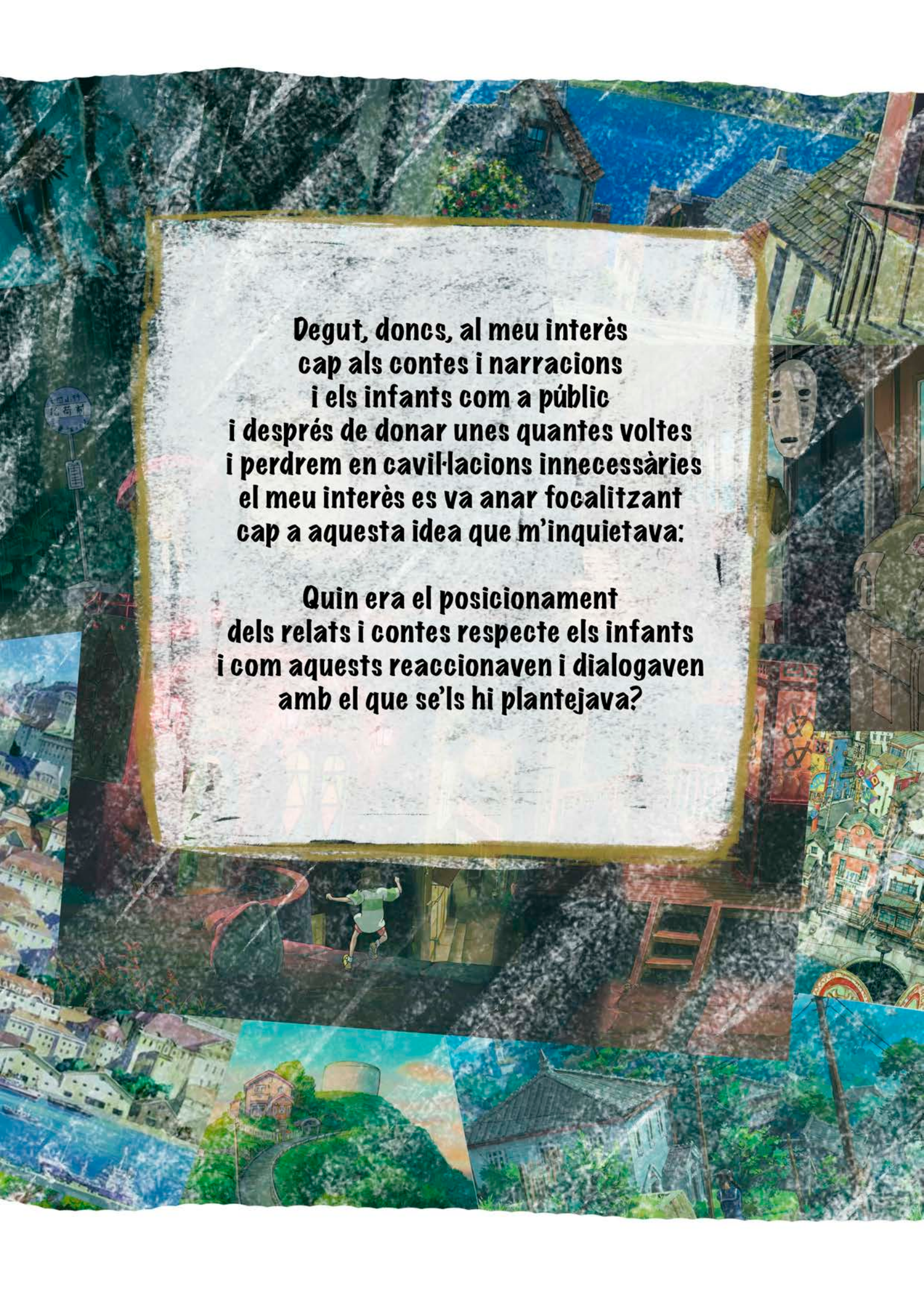
Evidentment són estigmes fàcils de desarticular a partir d'altres teories que les rebaten,

que presenten l'infant com a persona capaç de debatre, de criticar, d'entendre i d'opinar.

El problema resideix en quan hem d'aplicar aquests pensaments
nous i frescos (que no ho són tant com ens pensem)...

...al menys a títol personal tendeixo a fallar arribat a aquest punt, ja que la
teoria sola no esdevé solució, sinó que és la pràctica i la millora constant en
aquesta la que ens fa ser més capaços, més flexibles a noves propostes i, al
menys a mi, em fa sentir que realment el meu pensament comença a formar
part dels meus actes.

**Degut, doncs, al meu interès
cap als contes i narracions
i els infants com a públic
i després de donar unes quantes voltes
i perdrem en cavil·lacions innecessàries
el meu interès es va anar focalitzant
cap a aquesta idea que m'inquietava:**

**Quin era el posicionament
dels relats i contes respecte els infants
i com aquests reaccionaven i dialogaven
amb el que se'ls hi plantejava?**

UN PUNT DE
PARTIDA

**A vegades miro al meu
voltant i veig com
absorbim informació
sense immutar-nos,**

**...com la ficció i
la realitat es confonen
fins a un punt que ens
desvivim per un
personatge no real i
d'una notícia sobre un
fet devastador en creem
un fet banal i puntual
en la nostra vida...**

**Com a acte reflex engego l'ordinador
i em dedico a navegar per les xarxes
socials, observant el que fan els
altres en aquestes...**

**...i lluny de tancar les xarxes
socials i apagar l'ordinador
m'afarto d'opinions,
discussions, baralles,
comentaris barats i
argumentacions afines a mi.**

**Un filtre per aquí,
un comentari per allà,
poca reflexió
i a continuar amb la
nostra rutina...**

**... i amb el nostre
individualisme col·lectiu.**

**Cansada penso en el
poc que ens escoltem
els uns als altres i en
la contradicció que
suposen aquells
debats on tothom diu i
ningú escolta...**

**...i és que potser ens
haurien d'haver en-
senyat a escoltar
d'una altra manera,
potser ens haurien
d'haver escoltat més.**

Precisament durant aquesta etapa de reflexió el meu tutor em recomanà un text.

Aquest parlava sobre les maneres d'escoltar...

...ja havia fet recerca sobre el treball per projectes a les escoles, la subjectivitat, la cultura i la identitat, però

**Possible Worlds:
Deleuzian Ontology and the Project
of Listening in Children's Drawing
de Christopher M. Schulte (2016)
em va ajudar a saber el que
exactament buscava.**

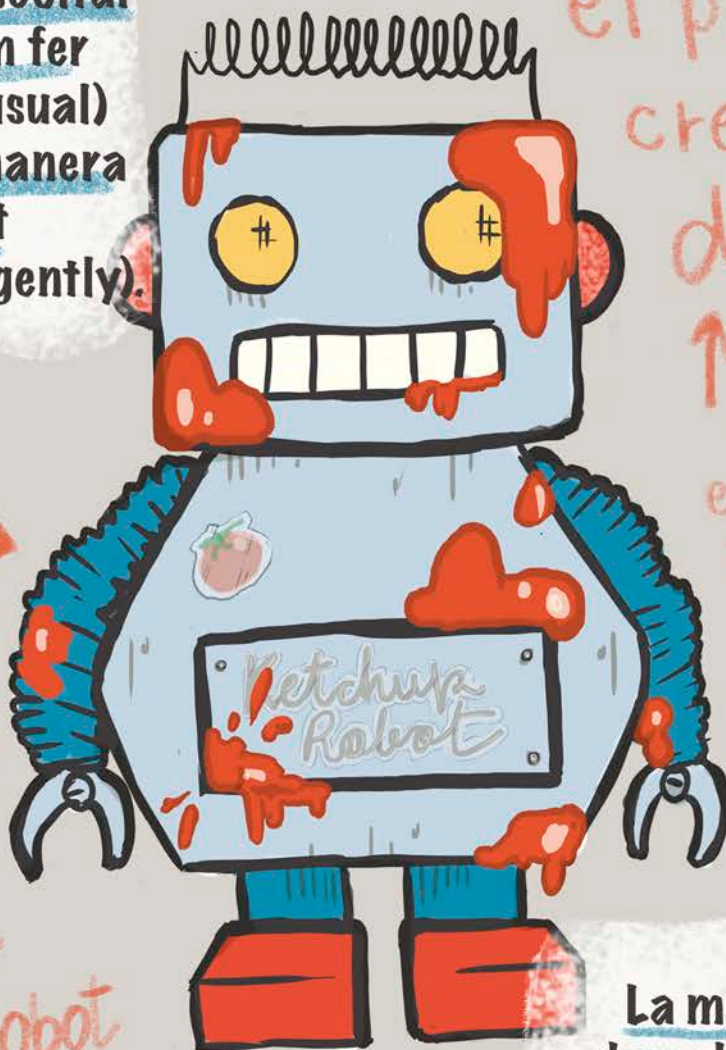
En aquest article
explica a partir
d'una experiència
pròpia de Schulte la
teoria de Bronwyn
Davie's sobre escoltar
com ho solem fer
(listening as usual)
i escoltar de manera
emergent
(listening emergently).

Acompanya
a un infant en
el procés de
creació d'un
dibuix!

↑ ↑ ↑
Schulte
escolta i plan-
teja dubtes
a l'infant,
que reflexiona
i respon.

El resultat
és una
conversa
sobre un robot
de Ketchup

{PERSONATGE}
{DIBUIXAT
PER L'INFANT}

La meva intenció de
descobrir i treballar la
capacitat reflexiva dels
nens havia canviat a:
la intenció de descobrir
i treballar la capacitat
reflexiva amb ells.

Tenint ara en compte el posicionament de l'adult (jo) i l'experiència de Schulte, i els seus dilemes a l'hora de preguntar i interactuar amb els infants, ja podia formular les preguntes concretes i passar a l'acció.

- Realment arriba als infants el missatge dels contes?

- Són capaços de tenir una visió crítica sobre els contes i el que expliquen? Quina és la seva visió?

- Com i a partir de què creen les seves pròpies històries?

Per fi!

UNA CASA
PER A TOTS!

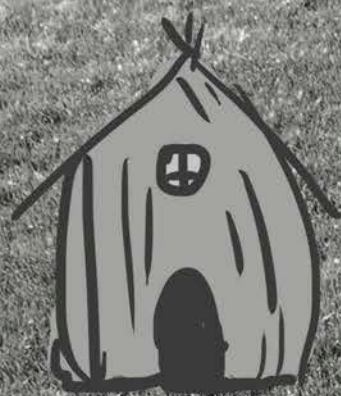

**Hi havia una vegada tres germans
porquets que competien per tot...
havien de saber sempre qui era el més
ràpid, el més fort, el que millor sumava i
restava, el que millor dibuixava....**

**Una dia com qualsevol altre, un veí del
prat del costat els va anar a avisar
espantat que un llop famolenc corria
per les contrades i de nit es menjava a
qui es creués amb ell, espantats van
decidir que en comptes de dormir al
ras, era necessari fer-se una caseta
que els protegís d'aquell llop afamat de
porquets.**

Tant entossudits en competir van decidir que cadascú faria la millor caseta de totes i cada porquet es va decidir per un trosset del prat on vivien.

El petit, que era el més mogut, es va decidir per fer-la de palla per acabar abans i poder anar a jugar ràpid.

El mitjà, que era el més pràctic, va decidir talar alguns arbres del bosc del costat i fer una bonica casa de fusta.

El més gran, el més perfeccionista, va voler crear una casa realment segura, i entre estudiar, anar a buscar els materials i construir-la els seus dos germans ja feia dies que jugaven, descansaven i feien vida dins les seves casetes.

Una nit fosca i silenciosa el llop va arribar, es va acostar a la caseta del més menut i va trucar,

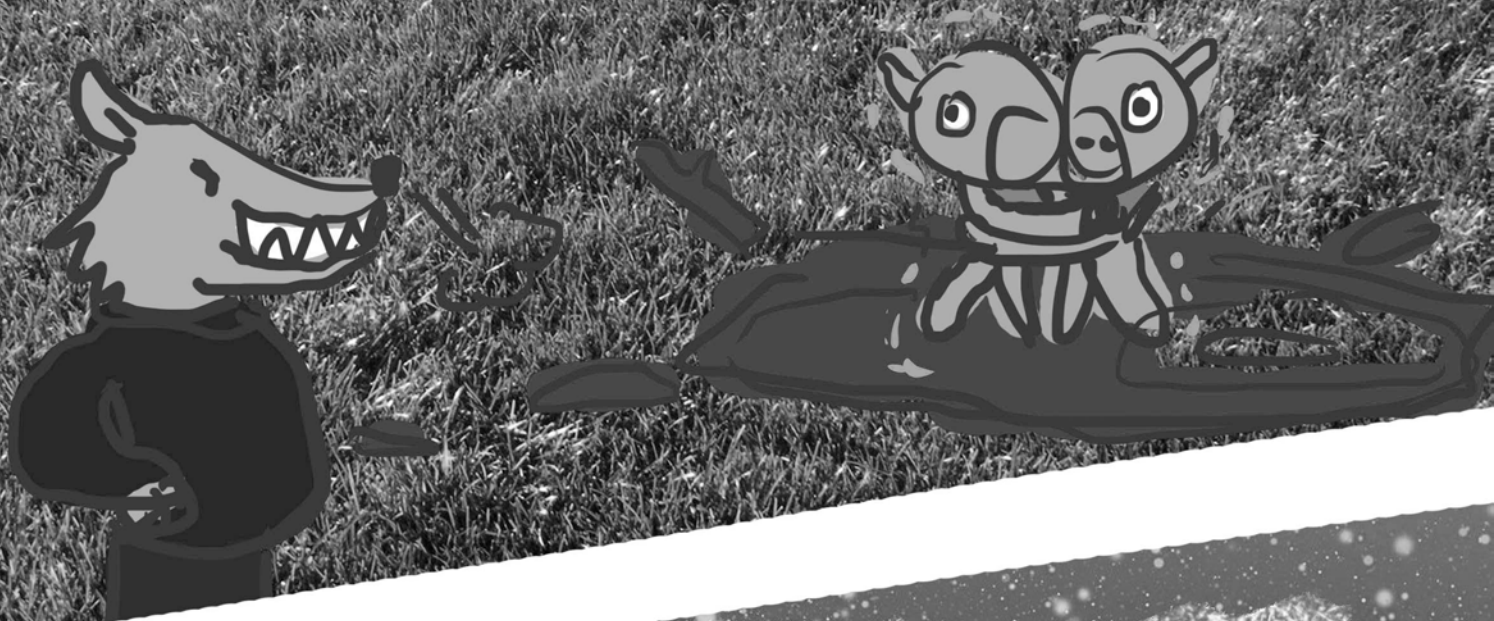
Toc Toc

el porquet no li va voler obrir i el llop enfadat va bufar, va bufar i la casa va tirar.

El porquet petit, espantat va córrer fins la casa més propera, la de fusta, on el seu germà mitjà el va acollir.

**El llop, que va arribar perseguint al menut, es
va acostar a la caseta del mitjà i va trucar,
els porquets no el van voler obrir i el llop
enfadat va bufar, va bufar i la casa va tombar.**

**la parella de germans van córrer
cames ajudeu-me cap a casa del
gran.**

**Els tres porquets, ja bastant
espantats, van idear un pla per
acabar amb el llop.**

**El llop va arribar perseguint als dos
porquets, es va acostar a la caseta del
gran i va trucar, els porquets no li van
voler obrir i el llop enfadat va bufar,
va bufar però aquest cop la casa ni es
va moure.**

**Enfadat va escalar fins a la xemeneia i per
aquesta es va esmunyir d'un salt dins la casa.**

Mentrestant els porquets havien començat a escalfar aigua en una olla ben gran justament a la xemeneia, com a prevenció per si el llop intentava entrar per ella...

...i tant escaldat li va quedar el cul que mai més no va poder ni tornar a seure ni va tornar per aquelles contrades, i els tres porquets van viure tranquils i contents.

...i conte contat,
ja s'ha acabat!

Exacte, què
fem ara, m'expliqueu
què us ha semblat?

UN ALTRE
COP, UN
ALTRE COP!

**He anat a casa la meva cosina a posar
en pràctica el projecte,
els seus fills, la Mariona de 4 anys
i en Joan de 2 m'ajudaran.**

**De moment hem començat
escollint un conte que els
hi agradés per explicar-lo i
comentar-lo després.**

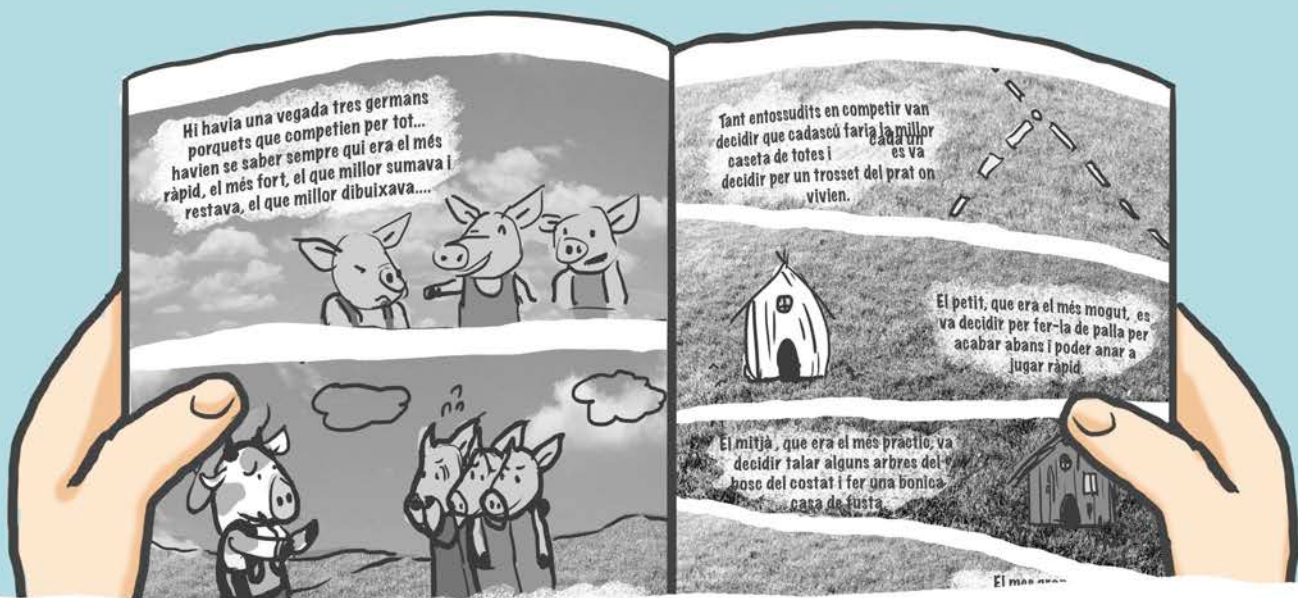
**Com ja us deveu haver figurat
el conte escollit ha sigut els
tres porquets (la versió
presentada l'hem anat
creant entre els tres
mentre l'explicàvem).**

Observo dos perfils molt marcats:

la **Mariona**, que comença a aprendre's els contes i depèn de com, si els canvies una mica, es molesta i en **Joan**, a qui les variacions li agraden i es podria estar escoltant les mil i una versions dels tres porquets sense cansar-se, ja que tampoc es cansa d'escoltar una única versió un cop i un altre....

La resta del conte no els hi va resultar massa rellevant, tenien molt assumit que els tres porquets eren diferents l'un de l'altre, però clar (paraules de la Mariona) "si no serien el mateix personatge". Així que la moralina que jo pensava que era la principal de "el més treballador triomfa", a partir de la percepció d'ells dos va derivar a una altra: **Millor junts que separats!**

...i la seva clara interpretació em va fer veure la quantitat de moralines que un sol conte pot arribar a tenir, tantes com persones el llegeixen i l'escolten.

Si alguna cosa tinc clara és que les conclusions que se'n extreuen depenen molt de a qui li expliques el conte, de la seva realitat, i no només de l'orador.

La escucha elimina el anonimato del individuo (los niños no toleran ser anónimos). Nos da legitimidad y visibilidad. Enriquece tanto a los que escuchan como a los que producen el mensaje.
(Rinaldi, 2001, p.3)

Així que aquí l'escolta activa pren un paper important no només després de llegir el conte sinó durant, tractant d'establir una connexió amb l'infant que t'escolta, retornant l'atenció que et dedica ell a tu i a la història.

Sembla difícil però no ho és tant, sobretot si ells ja saben la història, inconscientment la modelen i la canvien a gust, si els hi agrada tal com és aquesta els canvis són lleus i cal estar atents a això, també he considerat important el fet de que s'identifiquessin amb els personatges, tatxar el porquet petit i mitjà únicament amb un atribut com la mandra pot resultar quelcom trist i desagradable per ells...

...així que durant el conte, la participació activa dels infants ha estat clau en la seva descripció, com també amb el missatge que se'n extreu, que variarà segons la seva pròpia subjectivitat.

TOT MENYS
LA LLENGUA

An illustration of a woman with brown hair tied in a bun, wearing a purple long-sleeved top and teal pants, walking on a floor with a black and grey diamond pattern. She is looking down. The background is a light grey wall.

**Fa mal temps però
aguanta, surto de
casa a corre-cuita**

...

**... avui treballarem les versions
d'un únic conte i decidirem què ens
agrada i què no, no l'he volgut
triar jo i m'he informat
d'uns quants.**

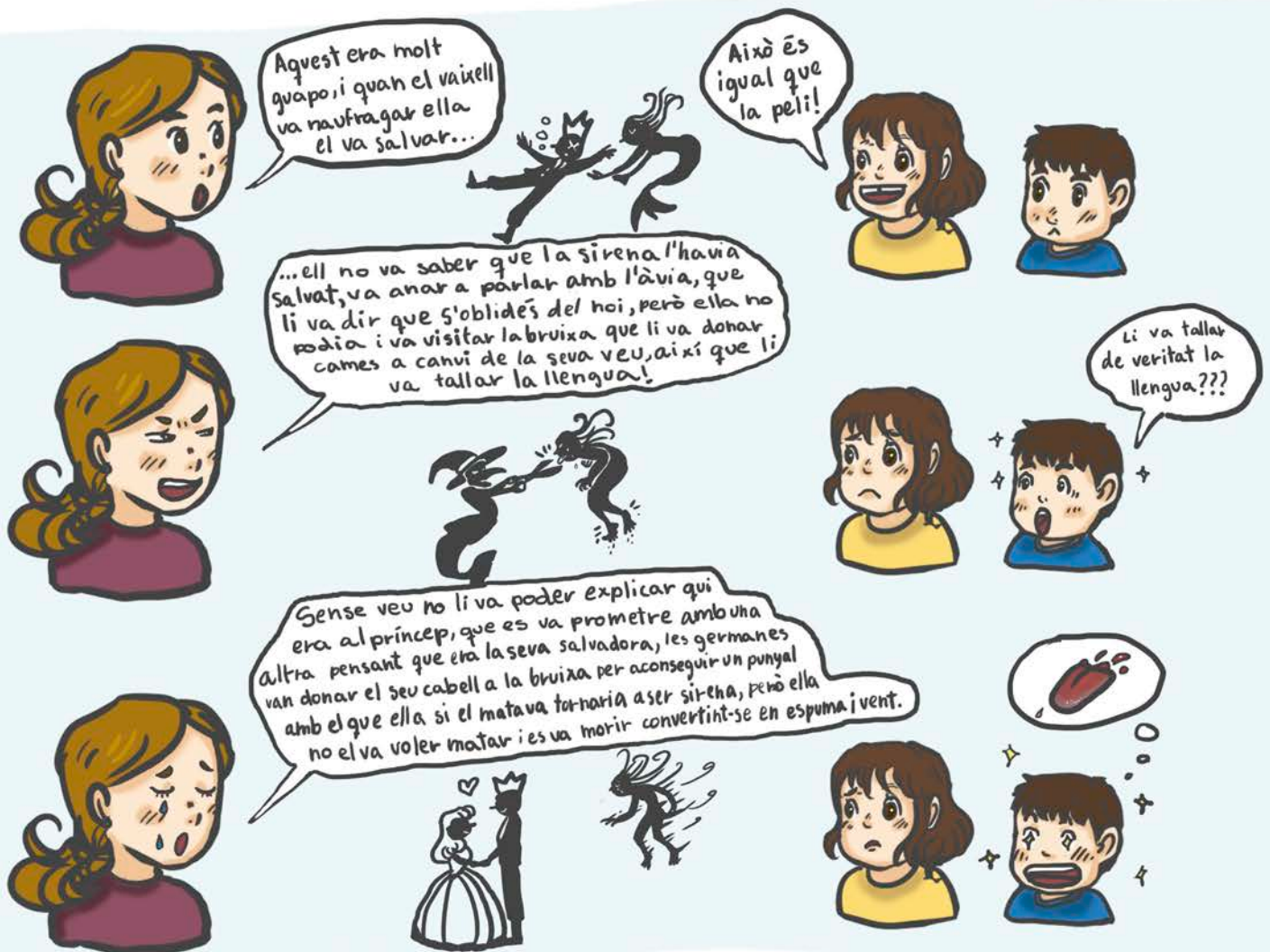

Després de discutir sobre diverses opcions escullen per curiositat La "sireneta".

Expliquem per sobre la versió Disney i a en Joan no li interessa, la Mariona només recorda somrient l'escena de la forquilla en la que la protagonista es pentina pensant que és una pinta i l'escena on ella ensenya tots els tresors que ha trobat en el vaixell enfonsat a la seva base, la resta de la història no li impressiona massa.

Al cap i a la fi la idea de perdre la veu i de renunciar per un amor romàntic a la teva realitat i a la teva llibertat, tot i ser vista més ràpidament per les representacions grotesques en la obra d'Andersen, apareix tant en el conte original com en la versió edulcorada de Disney. Tal i com diuen Jerez i Hernandez a **La literatura infantil y el sistema social de representación de ideas: el caso de las fábulas y los cuentos de James Finn Garner. (2015)** esmentar l'imaginari social o colecitu és aludir a un conjunt d'imatges mentals que hem interioritzat i que designen les representacions socials encarnades en les seves institucions.

I quan aquests imaginaris que estem interioritzant potser ja no haurien de ser quelcom normalitzat és quan penso que és necessari esmentar que **Es curioso que, a pesar del potencial de inventiva y de fantasía que contienen los cuentos, quienes los escriben se resistan a inventar situaciones de igualdad e, incluso, renieguen de los avances ya realizados al respecto, aferrándose a situaciones cada vez menos representativas.**
(Turín, 1995, p.3)

Concloc, doncs, que llegir contes originals ha estat un gran exercici per desenvolupar la visió crítica, que potser no cal vetar ni suavitzar-los i que si el que busques és un creixement tant propi com dels infants s'han de plantejar en un espai de reflexió i d'escolta. I aquest creixement és quelcom que estic intentant aconseguir amb totes les meves forces, voluntat que hauria de ser comuna en tots els educadors... i en qualsevol persona.

**Una frase em retrona des del cor.
Petites persones, en petits llocs, fent petites coses poden
canviar el món, així que això no acabarà amb el TFG,
continuaré amb aquest projecte!**

UN CONTE INVENTAT

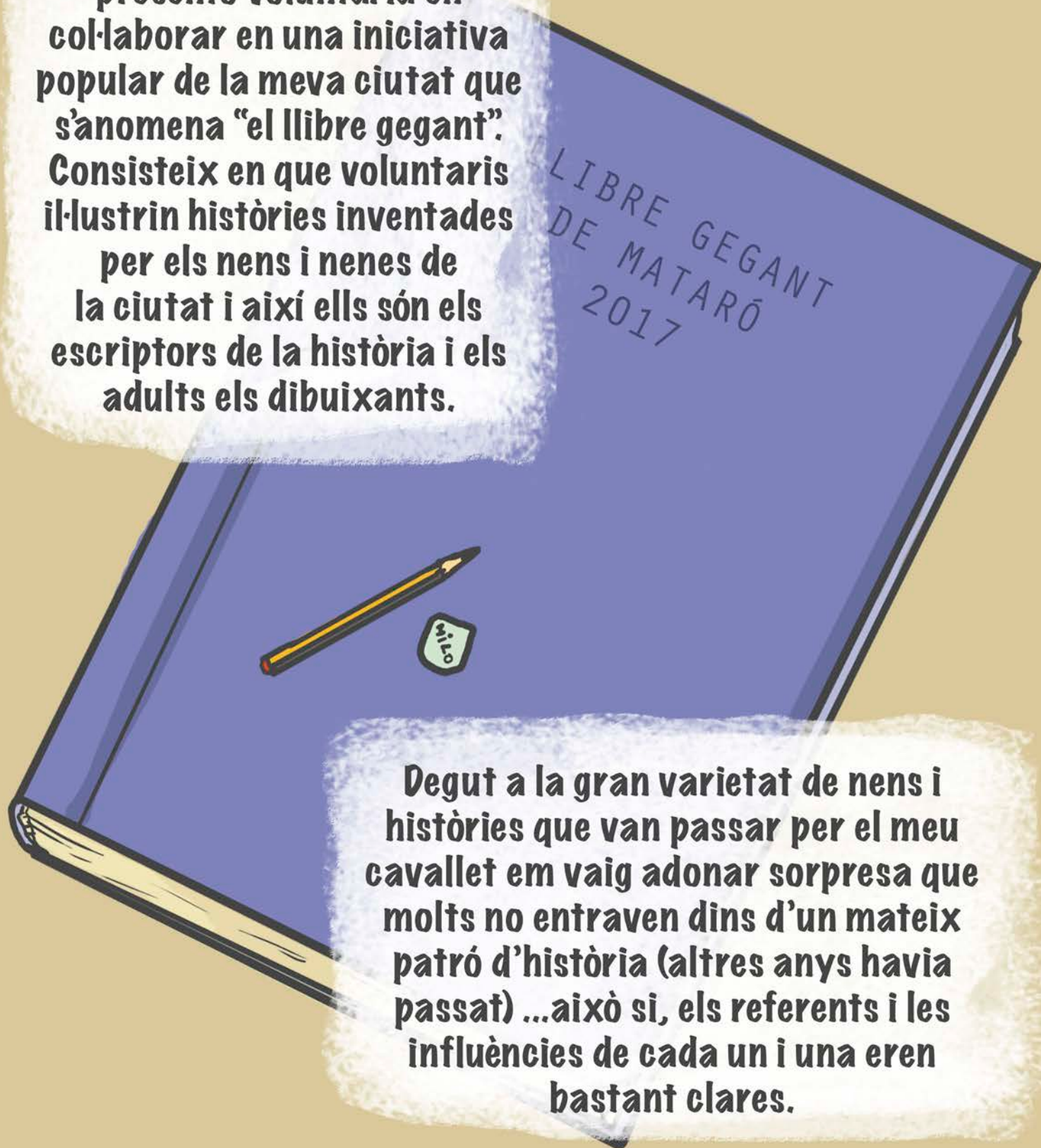
Una setmana després de Sant Jordi em torno a dirigir cap a casa de la Mariona i en Joan, havia tingut certs dubtes en com encarar la última trobada...

...però justament el dia de la diada em vaig il·luminar. Ho havia tingut tant a prop i no me'n havia adonat...

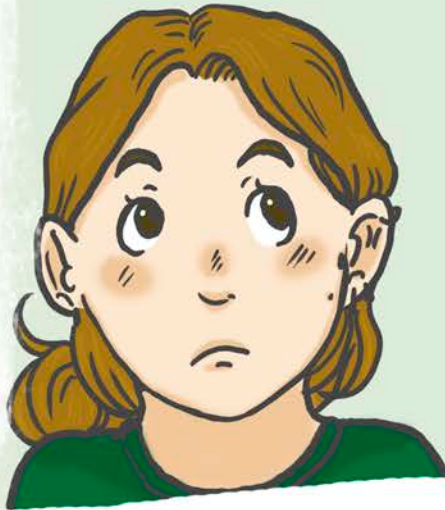

... cada Sant Jordi em presento voluntària en col·laborar en una iniciativa popular de la meua ciutat que s'anomena "el llibre gegant". Consisteix en que voluntaris il·lustrin històries inventades per els nens i nenes de la ciutat i així ells són els escriptors de la història i els adults els dibuixants.

Degut a la gran varietat de nens i històries que van passar per el meu cavallet em vaig adonar sorpresa que molts no entraven dins d'un mateix patró d'història (altres anys havia passat) ...això si, els referents i les influències de cada un i una eren bastant clares.

De tota la multitud
només uns 5 van
volar representar
una història similar
a la de sant Jordi
reproduint rols de
gènere i estereotips
marcats per la lle-
genda original...

...d'aquests només
dos nens no van
posar nom a un
dels seus personat-
ges, només una era
una nena que no va
posar nom a la
princesa però a la
resta sí.

Avui he pensat que
seria interessant
inventar un conte!

Per tant, si provava de
fer quelcom similar
amb la Mariona i en
Joan què sortiria?

Jo tinc un conte
del llop pepito!

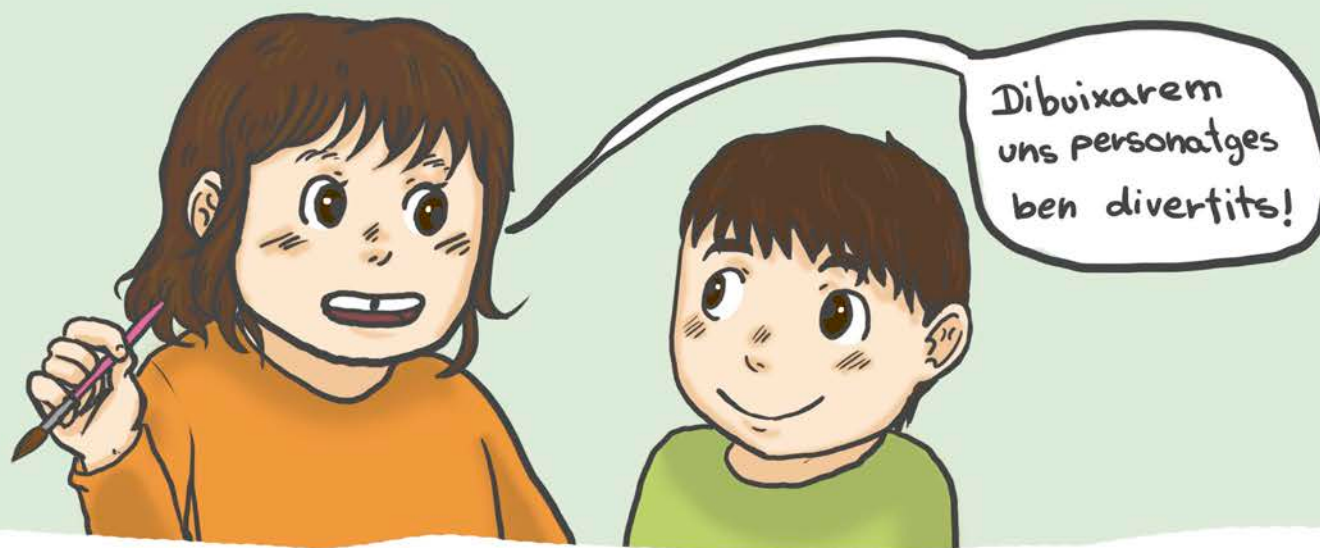
No cal que sigui un
personatge que
ja existeixi.

El llop pepito
no existeix.

Vull dir que
us els podeu
inventar.

Ostres Marionna, que maco!

El meu personatge és una nena.

I com es diu?

Mmm, m'agrada el nom d'Arlet, una nena de la classe es diu així i crec que és un nom molt maco.

I tant que ho es!

La puc pintar?

Si, si!

"L'Arlet és groga fosc amb el cabell i els ulls del color dels meus."

"I farà desaparèixer coses!"

Mira, una castanya!

És el teu personatge?

"En Genís és blau,
d'ulls blaus, dents
blaves, llengua
blava l'únic que
té d'un altre color
és el seu cabell
taronja."

"Ell no pot menjar coses
contaminades!"

Mmm... no, hi ha una castanya
i una llavor en un carni.

D'acord.

Ara faig el nen eeeh?

I com és aquest nen?

Blau, tot blau menys els
cabells, i un vestit com l'Arlet.

I com es diu?

al cap
de 2 minuts
↓

... es diu Genís i és celíac.

Acaben i en Joan està molt cansat, té ganes de sortir i decideix que en Genís i l'Arlet els hi passarà una aventura al parc.

NÚRIA (JO)

... i què passarà al parc?

MARIONA

Hi trobaran una granota.

JOAN

I aniran a jugar i es trobaran a elefants i a tortugues!

JOAN

Jugar.

NÚRIA (JO)

I què hi fan aquests al parc?

MARIONA

S'ho passaran molt be i al final l'Arlet els tornarà al zoo amb la seva màgia

NÚRIA (JO)

... els elefants
viven al zoo?
Neixen allà?

MARIONA

Ui no!
Els tornarà a l'Àfrica,
o a casa seva...

JOAN

I en Genís compartirà el seu
berenar especial amb tots!

NÚRIA (JO)

Que macos que són en
Genís i l'Arlet!

Es impressionant tot el que arriben a saber aquests dos, la quantitat d'informació que han compartit amb mi en el transcurs d'un matí. Per tant, com i a partir de què ells creen les seves històries?

Aquestes es poden entendre dins del seu món subjectiu, i aquest es nodreix de les vivències, els estímuls i la realitat que envolta al subjecte i aquesta realitat a vegades comporta coses que ells absorbeixen i com a educadors ens pot no agradar.

Desarticular la seva realitat, per tant, suposaria molt d'esforç i no ho consideraria un camí adient, per això el fet de buscar el diàleg durant la creació dels personatges i del mateix conte ajuda a que els infants mateixos no prenguin sempre decisions precipitades i reflexionin. Però també es pot donar el contrari; contant també amb en Joan, un nen de 3 anys, podem veure com coses interioritzades en nens ja més grans ell les assumeix d'una altra manera, un exemple es el fet de que quan decideix definir el seu personatge mogut per un rampell vol que porti un vestit igual que el personatge de la seva germana i es fa aquesta peça seva sense caure dins del gènere al que se li atribueix aquesta i davant la normalització la Mariona ho accepta i no es produeix cap diàleg al respecte.

Repasant els contes que tenen a casa me'n adono que molts dels llibres que llegeixen compleixen en petita part aquestes afirmacions:

Los libros ilustrados para las pequeñas edades reproducen estereotipos sexuales que, a su vez, se trabajan en casa durante los primeros años de vida. Los protagonistas suelen ser niños, hombres o animales machos, activos, valientes, arriesgados, inteligentes, salvadores.

Los personajes femeninos son emotivos, pasivos y estúpidos, cuando no malévolos.

(Turín, 1995, p.1)

**Dic en petita part perquè la família ja s'ha ocupat de que molts contes no complissin aquests requisits, però els clàssics sempre queden, i poden ser perillosos si no es plantegen com en el capítol anterior
(Tot menys la llengua!)**

Així que per ajudar-los a créixer ensenyem-los a ser crítics, escoltem-los, parlem-hi i participem amb ells en la creació de subjectivitat, perquè potser nosaltres també descobrirem nous punts de vista, potser també aprendrem.

Conclusions generals:

Nosaltres i els contes ha sigut des de l'inici una recerca constant de com explicar històries, però també ha esdevingut un espai d'aprenentatge de com escoltar, de comprendre als que t'envolten per tal de poder crear històries afines a ells, d'entendre els lectors i/o espectadors i de que ells t'entenguin a tu.

Aquest projecte ha significat un canvi de visió respecte els contes, la interpretació i els judicis que fem d'ells.

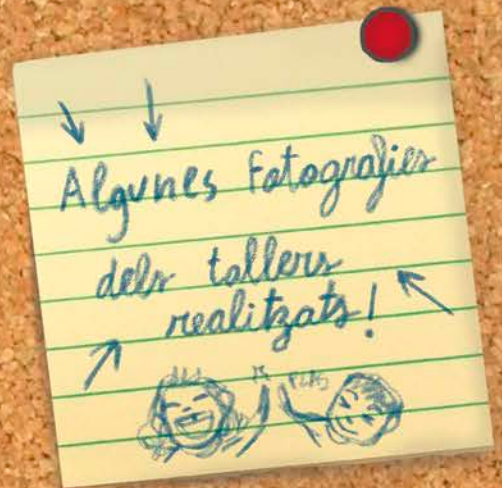
M'ha ensenyat que l'intercanvi d'opinions sigui per el motiu que sigui sempre enriqueix una idea i que treballar col·laborativament t'encamina molts cops cap a un terreny desconegut i inexplorat, t'ajuda a descobrir mons i a construir-ne de nous i per tot això s'ha de saber escoltar.

Tot el que he après entra dins la meva motxilla de coneixement, d'experiència.

L'escolta activa i el qüestionament constant a partir d'opinions externes seran quelcom indispensable que enriqueiran la meua manera de treballar, tant en la creació de ficcions com en el tracte no només amb els infants sinó amb les persones.

Espero també que la meua experiència sigui útil per tothom que llegeixi el còmic, que aquest projecte d'IBA compleixi la seva funció i, sobretot, que la gent aprengui a escoltar més i a jutjar menys precipitadament.

ANNEX

Bibliografia

Baron, Eisner, 2012, Arts Based Research, p.3

Carner, Josep, (2015). La donzelleta del Mar. In: Riera, Carme, ed., La veu de la sirena, 1st ed.

M. Shulte, Christopher, 2016, Possible Worlds: Deleuzian Ontology and the Project of Listening in Children's Drawing.

Rinaldi, Carlina, 2001, La pedagogía de la escucha: La perspectiva de la escucha desde Reggio Emilia p.3

Saint -Exupéry, Antoine 1967, El petit princep

Turín, Adela 1995, Los cuentos siguen contando. p.3, p.1

Sempre he tingut un gran interès cap a els contes i narracions amb els infants com a públic.

Les narratives en la cultura visual com poden ser els dibuixos animats han sigut una peça clau en el desenvolupament d'aquesta inquietud. Concretament algunes obres de Studio Ghibli, un estudi d'animació nipó, han esdevingut quelcom indispensable amb el que basar i comparar altres relats i que m'ha ajudat a alimentar la curiositat sobre el com i el perquè del que s'explica i sobretot com els espectadors ho veuen i ho interpreten. L'estudi en qüestió va reinventar la història de la Sirenita, van titular el llargmetratge amb el nom de Ponyo en el acantilado, allunyant-se tant de la història original com de la versió Disney, per proposar una narrativa amb la intenció de resultar més propera als infants que poguessin veure-la.

La voluntat de els creadors d'aquesta ficció a acostar-se a els infants destacava al costat d'altres narratives que pretenien simplement "ensenyar" a partir de la perspectiva adulta i això era quelcom del meu interès.

Després d'haver reflexionat sobre el que m'interessava em vaig fer la pregunta, què volia saber?

A partir de la reflexió esmentada finalment vaig formular la meua pregunta: Com dialoguen els infants amb narratives pròpies de la cultura visual?

